

în ceea ce cunoscuse și cunoștea direct cronicarul. Ureche știe să rețină esențialul și să-l toarne într-o compoziție proprie:

„Craii, nu ceia ce-s moșeni [hereditari] crăiesc, ci pre carele îl aleg ei. Nici altă voie mai mare are, fără numai ce-s boieriile pre mîna lui, cui va vrea să dea le va da, nici acele date nu poate să le ia, fără numai de viclenie spre țară [...].

Au leșii 2 arhiepiscopi și 11 episcopi; 3 episcopi la cneția Litvei, 4 la Livoni, fără mitropolitul de Kiev și alți episcopi, ce-s spre Ruși, de legea grecească; 16 voievozi de scaune în țara leșească, 5 la Litva, 3 la Pruși și alții, cine-și pre scaunele sale, și 61 de caștelani, iarăși boierii de scaun. Iară stărostii sînt mai multe.

Țara leșească are ape mari: Wisla, care trece pe la Cracău, și se pogoară pre la Warszaw și la Toruń și la Danska. Dă în Marea Albă. Și șăici multe umblă pre dînsa. Este și San apă mare, care dă în Wisla, iară despre Mosc Niprul, iară apă mare”<sup>1</sup>.

Așadar, pe de o parte M. Kromer a avut un ecou și în opera lui Gr. Ureche pe de altă parte acesta din urmă nu este un simplu cronicar cu oarecare știință de carte, ci este un om de serioasă cultură, izvoarele științei lui fiind mai multe decît au arătat în studiile lor unii specialiști.

Între relatările despre poporul român, o însemnătate deosebită au datele despre originea latină a acestuia. Această idee, pusă în circulație de umaniștii italieni, în diferite opere ale lor, căpătase o difuzare din ce în ce mai mare și pătrunsese și în istoriografia polonă<sup>2</sup>. O schițase scurt Jan Długosz<sup>3</sup>. În chip ingenios Filippo Buonaccorsi găsisese un argument în plus care demonstra originea latină a românilor: numele comun dat de poloni (și implicit de slavi) acestora (*Wolochy*), precum și italienilor (*Wlochy*)<sup>4</sup>. Dar, reluînd ideea lui Buonaccorsi, Martin Kromer este cel care întîia oară i-a dat o mare difuzare în Polonia, lucrarea lui *De origine rebus gestis Polonorum* bucurîndu-se de o răspîndire neobișnuită pînă aci (operele celor dinainte n-au fost tipărite decît mult mai tîrziu). Folosindu-se și de izvoare antice, M. Kromer dă o imagine nouă și limpede despre formarea poporului român și despre limba lui:

„Dacia [...] post bella cum Romanis gesta, ad extremum a Traiano imperatore, quemadmodum scribit Eutropius, subacta et in formam provinciae redacta est. Cum autem bellis superioribus exhausta esset, infinitas hominum copias, ex toto orbe romano, idem princeps ad agros urbesque colendas eo transtulit. Sed tamen haud ita multo post, sub Galieno ac deinde sub Aureliano imperatoribus barbari etiam vindicarunt. Deinde Gothi eam sub Gratiano principe possederunt. Ita ex illa colonia Roma-

<sup>1</sup> Gr. Ureche, *Letopiseful Țării Moldovei*, ed. II P. P. Panaitescu, București, 1958, p. p. 123–124.

<sup>2</sup> Vezi istoricul acestei difuzări în lucrarea noastră *Bazele istorice și izvoarele ideii originii latine a poporului și a limbii române la Gr. Ureche și M. Costin*, în „Analele Universității București”, filologie, XIV, 1965, p. 23–59.

<sup>3</sup> Jan Długosz, *Historiae polonicae libri XII*, Leipzig, 1711–1712, cartea IX, col. 1122.

<sup>4</sup> *Monumenta Poloniae historica*, ed. II, t. VI, Cracovia, 1961, p. 236.